

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

До
Членовете на Научното жури, сформирани със
Заповед № 3203 от 28.11.2022 г. на Зам.-
ректора по научно-изследователската дейност
и международните отношения (НИДМО) на
Университета за национално и световно
стопанство (УНСС) за оценяване на
дисертационния труд на задочен докторант
Радослав Георгиев Оведенски от катедра
“Публичноправни науки” на Юридическия
факултет (ЮФ) на УНСС

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ю.н. Георги Петров Пенчев, Юридически факултет на
Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Катедра „Теория и история
на правото“, научна област 3. “Социални, стопански и правни науки”,
професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност: „Екологично
право” (професор) и „Административно право и административен процес“
(д.ю.н.)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна
степен „доктор” по научна област 3. “Социални, стопански и правни науки”,
професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност/докторска
програма „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“ в ЮФ
на УНСС

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното
жури по защита на дисертационен труд, сформирани със Заповед № 3203 от
28.11.2022 г. на Зам.-ректора по НИДМО на УНСС

Автор на дисертационния труд: Радослав Георгиев Оведенски

Тема на дисертационния труд: „Същност на правната догма според Чистото
учение за правото”

Уважаеми членове на научното жури,

Като член на научното жури, сформирано със Заповед № 3203 от 28.11.2022 г. на Зам.-ректора по НИДМО на УНСС за оценяване на дисертационния труд с наименование „Същност на правната догма според Чистото учение за правото” на задочен докторант Радослав Георгиев Оведенски от катедра „Публичноправни науки” на ЮФ-УНСС, Ви предоставям рецензията си, изготвена на основание чл. 10, ал. 1 от Закона за развитието на на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) (ДВ, бр. 38 от 2010 г., изм. и доп.), чл. 32, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на на академичния състав на Република България, приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г. (ППЗРАСРБ) (ДВ, бр. 75 от 2010 г., изм. и доп.) и чл. 101, ал. 2, т. 3 от Правилника за учебната дейност на УНСС (ПУДУНСС) от 2015 г., изм. и доп., отм. от ПУДУНСС от 2021 г., но приложим за процедури, започнали преди Закона за изменение и допълнение (ЗИД) на ЗРАСРБ (ЗИДЗРАСРБ - ДВ, бр. 30 от 03.04.2018 г., в сила от 04.05.2018 г.). - В: Университет за национално и световно стопанство [онлайн]. [прегледан 28.07.2022].

Достъпно

от:

https://www.unwe.bg/Uploads/Main/85cfa_%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B7%D0%B0%20%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%A3%D0%9D%D0%A1%D0%A1.pdf.

1. Информация за дисертанта

Р. Оведенски е завършил висшето си юридическо образование в Правно-историческия факултет на Югозападния университет-Благоевград в 2013 г. В 2015 г., със Заповед № 405/11.03.2015 г. на Ректора на УНСС, той е зачислен като докторант в ЮФ на УНСС по научна специалност „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения” в катедра „Публичноправни науки” на ЮФ-УНСС, т.е. преди влизането в сила на ЗИДЗРАСРБ на 04.05.2018 г., поради което за процедурата по защита на дисертационния му труд е приложима правната уредба до тази дата на влизане в сила на ЗИДЗРАСРБ. В хода на обучението си дисертантът успешно е изпълнявал изискванията на индивидуалния си план на докторантурата. За периода 2016-2018 г. е бил хоноруван асистент по учебната дисциплина „Обща теория на правото” в ЮФ-УНСС, а за периода 2021-2022 г. е бил младши експерт по административен контрол в областната администрация - Благоевград. Участвал е в редица обучителни курсове и научни конференции.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на Р. Оведенски е в обем на 194 с. и в структурно отношение се състои от: въведение (с. 4-22); 4 глави, посветени съответно на: а) основния проблем, подхода, метода и методологията според Чистото учение за правото (Глава I, с. 23-52); б) понятието за правна догматика (Глава II, с. 53-78); в) понятието за правна догма (Глава III, с. 79-127); г) правните понятия (Глава IV, с.

128-166); заключение (с. 167-171); и библиография (т.е. списък на използваната литература) (с. 172-193), съдържащ общо 185 заглавия на кирилица, сред които 9 речници, и общо 55 заглавия на латиница, сред които 3 речници.

Смятам, че горепосочения дисертационен труд е посветен на една значима в общотеоретичен аспект и недостатъчно изследвана досега в правната ни литература проблематика – същността на правната догма според „Чистото учение на правото” на бележития австрийски учен Ханс Келзен. Нейната актуалност се корени в непреходната значимост на този проблем на общата теория на правото. В контекста на несъмнената новост и актуалност на научното изследване, докторантът прецизно и сполучливо, по мое мнение, е определил основните цели и задачи в увода („въведението”) на дисертационния си труд. Освен това понастоящем липсва в правната ни литература цялостно изследване на дисертационно или монографично равнище по темата на дисертацията. Същевременно следва да се изтъкне обстоятелството, че големият брой на използваните литературни източници са показател за много добрата литературна осведоменост на автора по проблематиката на дисертационния му труд.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Научните резултати, вкл. приносите в изследването са от категорията “Обогатяване на съществуващите знания” и се градят не само върху проучването на юридическата същност на правната догма според „Чистото учение на правото” на Ханс Келзен, но и на личните виждания на автора за нейната общотеоретична значимост, съпроводени с редица собствени и оригинални изводи и съображения. Умело са използвани от дисертанта логическият в двете му форми (индуктивен и дедуктивен) и историкоправният методи на научно изследване, които са позволили успешното изпълнение на поставените от него цели и задачи на дисертационния му труд.

4. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Могат да бъдат изтъкнати следните конкретни научни и научно-приложни приноси в представения за оценка дисертационен труд:

1) оригинално авторска дефиниция на систематизирането в правото и изтъкване на връзката му с „външния израз на правото”, т.е. с неговата форма (с. 24);

2) оригинална авторска теза, че правната догма обхваща „най-важната част от правната норма” и се изразява в правните понятия (с. 20), съчетана с изтъкването на възможността правната догма да изразява различни правни понятия и свързаната с нея необходимост от „допълнителни пояснения” с оглед на двете равнища на разглеждането ѝ в теорията и философията на правото, и в юриспруденцията (с. 25);

3) сполучливо авторско разграничение на двете групи правни науки, а именно: а) свързани с тълкуването и прилагането на правото; и б) свързани със създаването на правото, т.е. законотворчеството (с. 25-26);

4) много добър авторски анализ на възгледите на някои видни представители на общата теория на правото като Савини, Пухта, Гербер, Йеринг и др. при умело съпоставяне с възгледите на Ханс Келзен, залегнали в „Чистото учение за правото” (с. 29-43), в рамките на който дисертантът е извел оригинален теоретичен извод за „самоприспособимостта на правото” спрямо времето и пространството чрез „важността и обсега на важност на правните норми” (с. 35);

5) оригинално авторско становище за обхвата на правната догматика, включващ три компонента: а) правните понятия; б) правото като система от правни норми; в) обосноваването на юридическото решение, в рамките на което е изведена авторска дефиниция на правната догматика като „съвкупност от сливането на познанието” за тези 3 компонента (с. 44);

б) теоретично интересен междинен извод за правната норма като „основно правно понятие” и израз на формата на правото в светлината на „Чистото учение за правото” (с. 45, 60), а другите правни понятия следва да се окачествяват като общи или специални и съответно зависими от това основно правно понятие (с. 71);

7) сполучлив авторски анализ на правната догматика (с. 53-78), вкл. като понятие (с. 53-66), в рамките на който са изведени оригинални становища за: а) правната наука като неформулираща правила, а описваща правните норми, които са нейн обект на изследване (с. 57); б) нормативизма, който е свързан с правния порядък като „субординирани правни норми” (с. 62-63); в) „основната норма” по „Чистото учение за правото” като фикция, която не се изследва от него (с. 63), но е „мисловно помощно средство” (с. 74) фактически при анализирането на определен правен проблем, т.е. представляваща „хипотетична правна норма”, в контекста на възгледа за правото като „съвкупност от субординирани правни норми, подведени под” тази „хипотетична правна норма” (с. 77), респ. „основно правило” за създаване на нормите на правния порядък според Х. Келзен (с. 78); г) правната догматика, изразена в тълкуване и прилагане на правото (с. 64) с оглед и на връзката ѝ с правните понятия при риск за „правен формализъм”, на който се противопоставя „Чистото учение за правото” (с. 65-66);

8) много добър авторски анализ на понятието „правна догма” (с. 79-127), в рамките на който са изведени оригинални становища за: а) историко-философския генезис на догмата (с. 90-92); б) доктриналния характер на термина „правна догма” като предмет на правната догматика (с. 93); в) съдържанието на правната догма, сведено до „границите” на правната норма (с. 94); г) правната норма като единствената форма на правото (с. 95) и нейната „първостепенна роля” спрямо

правния институт (с. 117); д) правната норма, която определя начина на създаване на правните норми като по-висшестояща спрямо създадените въз основа на нея правни норми (с. 122);

9) сполучлива авторска характеристика на правните понятия (с. 128-166), в рамките на която са лансирани оригинални становища относно: а) съотношението на специалните правни дисциплини и общата теория на правото (с. 133-136), където фигурират: аа) авторска критика на липсата на връзка между отделните правни дисциплини при изучаването на определен правен проблем („състав“) в контекста на специалните правни понятия, която може да бъде повод за научна дискусия (с. 133-134); бб) интересно практикоприложно предложение учебната дисциплина „общата теория на правото“ да се изучава в 5-ти курс на обучение на студентите в юридическите факултети (с. 135); б) разликата между понятията на нормативните и естествените науки, която се изразява в липсата на „посредник“ у последните при изследването на „емпиричната действителност“, която е техен непосредствен обект и субстрат на техните понятия (с. 140-141), придружено с авторска критика, заслужаваща подкрепа, на становището на В. Ганев за „пасивното отношение“ на понятията на естествените науки към емпиричната действителност (с. 141-142); в) правните понятия като синтез и „субстрат“ на проявите на обществения живот (с. 145, 151) и мястото им „върху правните норми“ (с. 147); г) „Чистото учение за правото“ като наука, която има за цел да анализира същността и структурата на позитивното право (с. 150); д) правната норма като „обяснителна схема“ чрез изтъкването на: аа) времето и пространството като нейно „необходимо съдържание“ (с. 156); и бб) стъпаловидния („субординирания“) строеж на правните норми като „битие на правото“ (с. 158);

10) в заключението (с. 167-171) са направени ценни в теоретично отношение по-обща изводи от проведеното научно изследване.

Горепосочените научни и научно-приложни приноси са лична заслуга на дисертанта. Р. Оведенски коректно е цитирал под линия използваната литература, свързана със становищата на отделните автори – обстоятелство, което изключва наличието на плагиатство.

5. Оценка на публикациите по темата на дисертацията

Като цялостен научен принос на публикация по темата на дисертацията следва да се изтъкне статията „Модуси на нормативността. Динамичната теория на правото като трансцедентално усвояване и създаване на глобален правен и политически ред“. – Годишник на катедра „Философски и политически науки“ [онлайн], Год. X, 2020. Благоевград: УИ „Неофит Рилски“, 2019 [т.е. 2020], с. 57-62, [прегледан 18.12.2022], достъпно от: <https://ph.swu.bg/images/-10-2020.pdf>. Тя сполучливо отразява редица анализи и становища на автора, залегнали в определени части от дисертационния му труд. Същевременно тази статия има

потенциал за въздействие върху по-нататъшното развитие на научната дискусия по разглежданите проблеми в правната ни литература.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на дисертационния труд в обем на 37 с. отразява на много добро равнище неговото съдържание и постигнатите основни резултати.

7. Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд смятам за уместно да отправя една критична бележка и една препоръка, и двете от редакционно естество.

7.1. Критична бележка

На с. 28, бел. 1 и бел. 5 под линия беше необходимо да се посочи първоначално, вместо думите „Цит. съч.“, конкретното наименование на публикациите съответно на В. Кискинов и Р. Ташев, които се цитират.

7.2. Препоръка

По-добре щеше да бъде, на с. 174-184 в библиографията, при описанието на публикациите на авторите на статии на кирилица да се посочват и съответните страници (от-до), тъй като такова отбелязване на диапазона от страници е извършено спрямо авторите на статии на латиница, и следователно подходът можеше да е уеднаквен за двете групи автори на статии (т.е. на кирилица и на латиница).

7.3. Оценка на въздействието на критичните бележки и препоръки върху научното значение на дисертационния труд

Изтъкнатите по-горе слабости, по мое мнение, не омаловажават значимостта и полезността за правната теория на предложения за защита дисертационен труд. Той е написан ясно, разбираемо, логично и се чете с интерес. С него се запълва една празнина в правната ни литература в разглежданата област. Посочените критични бележки и препоръки целят единствено да помогнат автора в случай, че той реши да продължи творческите си усилия по тази проблематика и евентуално да публикува като книга впоследствие дисертационния си труд.

8. Заключение

Накрая, въз основа на изложеното по-горе:

1. Заявявам, че дисертационният труд „Същност на правната догма според Чистото учение за правото“ съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ, чл. 27, ал. 2 от ППЗРАСРБ и чл. 94, ал. 1, т. 1 и 2 и чл. 97 от ПУДУНСС. Същевременно този дисертационен труд показва, че Радослав Георгиев Оведенски притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Поради това дисертантът отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 1 от ЗРАСРБ, членове 24-26 от ППЗРАСРБ и чл. 94, ал. 1, т. 3 от ПУДУНСС.

2. Във връзка с гореизложеното, на основание чл. 10, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 32, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 102, ал. 1 от ПУДУНСС, давам своята положителна оценка на проведеното научно изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси.

3. Предлагам на почитаемото научно жури, сформирано със Заповед № 3203 от 28.11.2022 г. на Зам.-ректора по НИДМО на УНСС, на основание чл. 11, ал. 4 от ЗРАСРБ, чл. 34, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 104, ал. 1 от ПУДУНСС, да присъди образователната и научна степен „доктор” на Радослав Георгиев Оведенски в област на висше образование 3. “Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност/докторска програма „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения”.

София, 25.01.2023 г.

Подпис: (п)

(проф. д.ю.н. Г. Пенчев)